

Cultura per a infants: laboratoris de convivència

Published by [Interacció](#) [1] on 16/01/2023 - 16:31 | Last modification: 10/04/2026 - 07:32

“Una ciutat pensada per a la infància és una ciutat oberta a tota la ciutadania”

Francesco Tonucci (La ciutat dels infants)

L'educació, més enllà dels murs de l'escola

L'educació del segle XXI ha plantejat un nou paradigma i una nova reflexió sobre el propi sentit d'educar. Etimològicament parlant, i segons el diccionari de l'Institut d'Estudis Catalans, *educar és ajudar (algú) a desenvolupar les seves facultats físiques, morals i intel·lectuals*.

Prenent aquesta premissa com a punt de partida, el pes de l'educació (el qual havia quedat tradicionalment relegat a un àmbit estrictament escolar) ha traspassat els murs dels centres educatius per a arribar al carrer.

Avui en dia ningú posa en entredit que la família i l'escola eduquen, però que també ho fa la biblioteca, el centre cívic, el museu, el carrer, la plaça, i l'espai públic, en definitiva. La programació cultural adreçada a la infància que ofereixen els ajuntaments, per sort cada vegada més nombrosa, no pot menystenir aquesta evidència.

Les ciutats, espais per a tothom

A la darrera dècada han sorgit nombroses iniciatives amb la voluntat expressa de refermar l'educació més enllà dels murs de l'escola.

Des d'un punt de vista urbanístic, cal destacar la iniciativa [#Streetsforkids](#) [2], impulsada per la [Global Designing Cities Initiative](#) [3], la qual reivindica les ciutats com a espais dissenyats i concebuts per a la infància, amb entorns escolars segurs, saludables i sostenibles. Una aposta de la societat civil per la pacificació dels espais annexos a l'escola, que s'alinea de ple amb els objectius de reducció de les emissions de la coalició europea de [Clean Cities](#) [4]. Consisteix doncs en reivindicar l'espai urbà per a la infància, tallant el pas de vehicles i organitzant activitats lúdiques, esportives i de convivència, mitjançant la necessària complicitat entre la comunitat educativa i els ajuntaments.

Malgrat pugui semblar una aposta de nova creació, aquesta cosmovisió de la ciutat adaptada des de i per a la mirada de l'infant fou plantejada ja als anys noranta, amb el pedagog, investigador i il·lustrador [Francesco Tonucci](#) [5] i la seva [Ciutat dels infants](#) [6] (1996). Tonucci creu que les ciutats s'han oblidat dels infants i que cal tornar a pensar-les des de la seva òptica. Fer ciutats amables per als nens i nenes, era la única manera, segons ell, de garantir espais urbans amables per a tothom.

És en el marc conceptual d'una ciutat més atenta amb els seus infants, on han començat a sorgir nombroses iniciatives culturals que posen el focus en els més menuts.

La infància, motor per a la creació cultural

A continuació, volem compartir 4 projectes que han posat el focus en la infància com a eix central i com a motor per creació cultural. Aquestes quatre iniciatives formen part del [Banc de Bones pràctiques en cultura](#) [7], el qual conté més de 110 accions inspiradores i singulars, detectades arreu del territori de la Diputació de Barcelona.

Festival elPetit

El [Festival elPetit](#) [8] (Sabadell) és el primer festival de l'estat dedicat exclusivament a les arts per als més petits (0-5 anys). El seu objectiu principal és el de posar en valor la importància d'aquestes per a la primera infància, tot apostant per la qualitat, el rigor i la contemporaneïtat artística.

Existeix des de l'any 2005 i és pilotat per [laSala](#) [9]. Se celebra cada mes de novembre i té lloc en 12 ciutats, ocupant més de 25 espais amb la presència de companyies nacionals i internacionals. A més a més, elPetit dona suport a persones creadores i artistes, per tal d'encoratjar-les a treballar en propostes artístiques orientades en aquesta direcció. A la vegada, acull l'Encontre internacional d'Arts per a la (primera) infància, i es postula com un espai de reflexió i diàleg per tractar la situació actual i els reptes de futur de les arts per als/les més petits/tes. L'Encontre s'articula a través de conferències, debats i formacions per a professionals del sector amb l'objectiu d'obrir la porta a noves mirades. Per a incrementar l'accessibilitat i abast de elPetit l'any 2020 va néixer [elPetit als núvols](#) [10], una plataforma en línia amb propostes artístiques complementàries a la programació presencial per tal a les famílies.

© Festival elPetit

Llenguatges del coneixement

Una altra de les activitats que destaquem és el programa Llenguatges del coneixement, impulsat per la Biblioteca Sant Ildefons i l'Ajuntament de Cornellà de Llobregat, i dirigit al tots els cicles d'Educació Primària de totes les escoles del municipi:

Cicle inicial: [Què veig al museu?](#) [11]

Cicle mitjà: [Descobrir l'Art](#) [12]

Cicle superior: [Els sentits del petit museu](#) [13]

Es tracta d'una bona pràctica ja que a partir de la planificació anual de visites de les escoles primàries a la biblioteca es pretén potenciar la sensibilitat, les habilitats de pensament i l'impuls d'experimentar, intrínsec, en l'infant, a través de l'apropament a l'art i al foment lector. En aquest punt, la comunitat educativa i la biblioteca juguen un paper important a l'hora d'estimular la creativitat dels infants, l'hàbit lector a partir d'experiències positives d'aprenentatge i lectura.

Alesplaces!

Aquest projecte educatiu de l'Ajuntament de Granollers consisteix en la realització de diverses accions a l'espai públic dirigides a la infància i l'adolescència. Les activitats es realitzen a les places de la ciutat i utilitzen l'art com a eina de mediació per l'adquisició i divulgació del coneixement formatiu. Les organitzen agents socials, culturals i educatius de la ciutat de forma participativa, el que fa que s'enforteixi la xarxa i l'entorn per on circulen els infants i adolescents.

[Alesplaces!](#) [14] és doncs una pràctica que fomenta la realització d'accions a l'espai públic alhora que planteja la promoció de programes que fomentin la convivència en la diversitat, intentant repensar l'espai públic de la ciutat de Granollers com a un gran equipament cultural d'accessos per a tothom. Aquesta iniciativa va quedar aturada després de la pandèmia però ens sembla igualment un cas exemplar per a posar-lo en valor.

© Ajuntament de Granollers

La Palanca

[El Festival de circ contemporani La Palanca d'Esparraguera](#) [15] vol apropar la disciplina del circ a la població del municipi a través de diverses funcions i actes disseminats per diferents indrets de la vila. La programació contempla un ample ventall de tècniques de circ amb estètiques variades per adaptar-se a una ampla diversitat de públics. Espectacles, tallers i xerrades transdisciplinàries que tenen lloc simultàniament a diferents indrets de la vila. Els continguts de les funcions proposades engloben una gran diversitat d'eixos temàtics: passant per l'humor, els vincles que conformen les relacions humanes, o el plaer de la lectura, entre molts d'altres.

La cultura imagina un món millor

Hem vist quatre casos exemplars en què el [tàndem de cultura i educació](#) [16] es posen al servei de la ciutadania, ocupant l'espai públic amb propostes multidisciplinàries i híbrides. Però, què tenen en comú les iniciatives que acabem d'aportar?

A mode de resum, podem extreure algunes conclusions que haurien de poder ser extrapolables a tots els programes culturals adreçats a la infància i a les famílies:

1. Enforteixen els espais d'encontre i el sentiment de comunitat

Els projectes culturals adreçats a la infància acaben esdevenint l'excusa perfecta per a establir un diàleg – sempre necessari- entre cultura i educació. I, més enllà, són punts d'encontre interseccionals, estimulants i diversos, entre tot tipus de ciutadans i ciutadanes. Gràcies a ells, es reafirma el valor de la **presencialitat**, de la **proximitat**. Perquè només són possibles si la gent hi és present. I si una cosa ens ha fet evident la pràctica a la qual ens hem vist avocades durant la pandèmia, amb un ús forçat de les pantalles, ha sigut la rellevància del factor humà com a aspecte fonamental per a l'estimulació cognitiva i la creació cultural.

2. Aposten per la diversitat com a valor afegit

La diversitat és present en tots els projectes i s'entén com un valor afegit.

Aquesta diversitat es fa palesa en:

- La diversitat de formats i temàtiques: des de visites guiades, a espectacles, xerrades, o tallers. Treballant tot tipus de continguts
- La varietat dels llocs on es duen a terme. Tal i com hem vist anteriorment, l'espai públic esdevé l'escenari perfecte per a educar. Qualsevol excusa i indret és bo per a estimular la creativitat i això permet descentralitzar l'acció cultural.
- Les iniciatives culturals adreçades a la infància prenen la diversitat com a punt de partida intrínsec: doncs cada infant és singular i diferent, cal respectar aquesta genuïnitat i prendre-la com un repte i un valor. Anant un pas més enllà, parlem de la diversitat que defineix la societat en sí mateixa. I això inclou també el model de família al qual es dirigeixen aquestes apostes. Un model de família que deixa de ser estàndard, únic, per a esdevenir també divers.

3. La intergeneracionalitat: una font d'expertesa

Tots els projectes que exposem prenen com a base la intergeneracionalitat com a valor afegit. L'experiència de l'adult acompanya (sense envair) l'espai de creixement de l'infant. I és aquesta experiència compartida que nodreix uns i altres, en un gaudi compartit. Aprendre tot jugant, tot creant conjuntament sempre és més divertit. És la coneguda metodologia del *Learning by doing*, provinent del món anglosaxó.

4. Ja no hi ha una única manera d'aprendre

El replantejament dels currículums escolars ha evidenciat que l'aprenentatge ja no es du a terme en departaments estancs, per matèries compartimentades i desconnectades entre elles, sinó que cal fer un esforç per a interrelacionar el coneixement, a mode de xarxa, i posant més èmfasi en les competències. Es prioritza que els i les alumnes esdevinguin ciutadanes lliures, amb pensament crític, amb capacitat de prendre decisions i d'adaptar-se a un món canviant, ple de reptes. Els centres educatius proposen, amb més o menys èxit, un nou model que s'ha de veure recolzat per polítiques culturals valentes i transformadores. És el que defensa l'anomenada [Educació 360 de la Fundació Bofill](#). [17]

En definitiva, les propostes culturals adreçades a la infància son una punta de llança a favor d'un nou aprenentatge més vivencial, més comunitari i més adaptat a la realitat complexa (i estimulant) que ens ha tocat viure. Espais on fomentar la reflexió compartida, la creativitat, la capacitat d'interpretació i, en definitiva, la voluntat d'imaginar, entre petits i grans, un món millor.

Categories: Article

Categories: Articles i anàlisi

Tags: educació i cultura

Tags: participació cultural

Tags: públics de la cultura

Tags: inclusió cultural

- [18]

Source URL: <https://interaccio.diba.cat/en/blogs/2023/01/cultura-per-infants>

Links:

[1] <https://interaccio.diba.cat/en/members/interaccio>

[2] <https://teachersforfuturespain.org/streetsforkids/>

[3] <https://globaldesigningcities.org/>

[4] <https://cleancitiescampaign.org/es/>

[5] https://aladi.diba.cat/search*cat/?searchtype=X&searcharg=tonucci&searchscope=171&submit=Cercar

[6] https://aladi.diba.cat/search~S171*cat?/Xtonucci&searchscope=171&SORT=D/Xtonucci&searchscope=171&SORT=D&SUBKEY=tonucci/1%2C54%2C54%2CB/frameset&FF=Xtonucci&searchscope=171&SORT=D&12%2C12%2C

[7] <https://interaccio.diba.cat/blogs/2022/11/banc-de-bones-practiques-cultura>

[8] <https://www.elpetit.cat/festival/>

[9] <https://www.lasalateatre.cat/>

[10] <https://www.elpetit.cat/elpetit-als-nuvols-contingut/>

[11] <https://ajuntament.cornella.cat/PropostesEducatives/fitxa.aspx?idActivitat=4790>

[12] <https://ajuntament.cornella.cat/PropostesEducatives/fitxa.aspx?idActivitat=4791>

[13] <https://ajuntament.cornella.cat/PropostesEducatives/fitxa.aspx?idActivitat=4792>

[14] <https://wp.granollers.cat/alesplaces/>

[15] <https://www.esparreguera.cat/actualitat/arriba-la-2a-edicio-de-la-palanca-el-festival-de-circ-contemporani-d-esparreguera/>

[16] <https://interaccio.diba.cat/blogs/2018/11/14/despullar-leducacio-cultura>

[17] <https://interaccio.diba.cat/news/2021/06/educaci%C3%B3-3lleure>

[18] <https://interaccio.diba.cat/node/9121>